Faizsiz sistem ve bankalar arasındaki fark nedir?

Sual: Faizsiz sistem ve bankalar arasındaki fark nedir?

Bir kısım insanlar faizsiz sistemle çalışan katılım bankaları hakkında hüküm verirler. Bunlar ilme değil, kendi düşünce ve kanaatlerine dayanıyor. Önce Bediüzzaman'ın; Kur'ân'da yasaklanan, faiz ve onunla çalışan bankalarla ilgili tesbitlerine bakalım:

> *"Ribanın (faizin) kab ve kapıları olan bankaların nev'î beşerin fenası olan gâvurlara ve onların en zalimlerine ve bunların en sefihlerinedir. Âlem-i İslâma zararı mutlaktır (sınırsız ve kesindir); mutlak beşerin refahı nazara alınmaz." 1*

Faizsiz sistemle çalışan finans müesseseleri, bankalara gelince; gerek isimleri, gerekse bazı işlemlerinin faizli bankalara benzemesi yüzünden gayr-i meşrû addediliyor.

Aslında dikkate alınmayan nokta şu: Faizsiz finans sistemiyle çalışan bankalar, "para" alıp satmıyor, "mal" alıp-satıyor. Yani, alış-veriş, ticaret yapıyor. Para alıp-satmak faiz ve haram; mal alıp-satmak ise ticaret ve helâldir.

Kur'ânî delillerinden birisi mealen şöyledir:

> *"Faiz yiyenler, ancak şeytan çarpmış kimse gibi kalkarlar. Bu, onların 'Alım-satım da faiz gibidir', demelerindendir. Halbuki Allah alım-satımı helâl, faizi haram kılmıştır." 2*

Evet, sözünü ettiğimiz "faizsiz banka ve finans" kurumları ticaret sistemiyle çalışıyor. Yani, para alıp-satmazlar, satamazlar. Sizin istediğiniz malı satın alırlar ve belli bir kâr koyarak size satarlar. Enflasyon veya taksitte de vade farkı koymak caizdir.

Diğer taraftan, bilgimiz, haberimiz, ıttılaımız olmadan sisteme aykırı iş yapanlar, olabilir; bunlardan biz mesul değiliz. Tıpkı, bir tüccarın "patates, soğanı" faizli kredi ile toptan alıp piyasaya sürmesi gibi…

Tabiî ki, meselenin takva ve fetva boyutları vardır. Şüpheli şeylerden kaçınmak

lâzımdır.

“Ne fark eder, onun da adı banka değil mi?” gibi sathî değerlendirmelere gelince: “Tebeddül-ü esmâ ile hakaik tebeddül etmez” denmiştir.” 3

Yani, ismin değişmesiyle hakikat, mahiyet değişmez. Meselâ, demokrasi kelimesi de Yunanca’dır. İslâm literatüründeki karşılığı ”meşrûtiyettir, istişaredir, meclistir, şûrâdır.” Bediüzzaman, “meşrûtiyet-i meşrûa” der.

Banka denince de isme değil, mahiyetine bakmak ve ona göre değerlendirmek gerekir.

Dipnotlar:
1- Bediüzzaman Said Nursî, Hutbe-i Şâmiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 1999, s. 139.
2- Bakara Sûresi, 275.
3- Bediüzzaman, Divan-ı Harb-i Örfî, s. 40.